

7. Ковальчук В.І., Бирка М.Ф. Методичні рекомендації до курсу «Інформаційні технології» у ПТНЗ. Професія – «Кравець» (форма навчання – ТУ). – К.: ТОВ «Майстерня книги», 2010. – 136 с.
8. Левчук Л.В., Ковальчук В.І. Особливості дистанційного навчання в США // Молодий вчений. – 2017. – № 5(45). – С. 392–395.
9. Малихін О.В. Зміст і сутність самостійної навчальної діяльності студентів : історія і сучасність // Українська мова і література в школах України. – 2014. – № 11. – С. 24–28.
10. Малихін О. В. Психологічні основи організації самостійної навчальної діяльності студентів в умовах вищого педагогічного закладу освіти // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр. / за заг. ред. М.Б.Євтуха. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2006. – Вип. 31. – С. 104–111.
11. Малихін О.В., Гриценко І.С. Теоретичні основи реалізації компетентнісного підходу в організації самостійної освітньої діяльності : монографія. – К. : НУБіП України, 2016. – 489 с.
12. Новые педагогические и информационные технологии в образовании / [под ред. Полат Е.С.] – М. : Логос, 1999. – 256 с.
13. Петько Л.В. Інноваційні технології навчання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали всеукр. Інтернет-конф, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA : вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань : ФОП Жовтий, 2015. – С. 165-170.
14. Петько Л.В., Ніколаєнко В.В. Англійська мова для вступників до магістратури зі спеціальності 8.02030301 «Інформатика»: навч. посібник для студентів, бакалаврів та аспірантів ВНЗ; за ред. Гончарова В.І – К. : Ун-т «Україна», 2012. – 132 с.
15. Harris Judy. Models of Internet-learning [Web of site]. – Access mode : <http://www.univ.guelph.qc.ca/pub/scient/models.html>

Siniahovska I. Yu.

Ph. D., Associate Professor,

*Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky
(Ukraine, Kryvyi Rig)*

METHODOLOGICAL CONCEPT OF INTEGRATED CONTENT STUDENTS' LEARNING ACTIVITIES AT HIGHER PEDAGOGICAL INSTITUTIONS FOR HUMANITARIAN PROFILE

Сіняговська І. Ю

к. пед. н., доцент,

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (Україна, м. Кривий Ріг)*

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОНЦЕПТ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

The essence of the methodological concept of humanitarian students' educational activities content integration in terms of higher pedagogical educational establishments has been revealed.

Key words: *methodological concept, educational activities content integration, methodological approaches.*

Визначено сутність методологічного концепту інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів.

Ключові слова: *методологічний концепт, інтеграція змісту навчальної діяльності, методологічні підходи.*

Інтеграція навчальної діяльності продовжує залишатись однією з пріоритетних проблем дидактики вищої школи. Інформаційний вибух і сучасний приріст наукової інформації, яку необхідно встигнути передати студентам під час навчання, спонукає викладачів до пошуку виходу з ситуації, яка склалася, і ліквідувати ситуацію певного цейтноту за рахунок винайдення й застосування інноваційних форм, методів, прийомів і засобів організації та здійснення навчальної діяльності студентів. Саме тому, інтеграцію змісту навчальної діяльності можна розглядати в якості методу та прийому, з одного боку, та дидактичного засобу, з іншого.

Інтеграція навчання – це поєднання значно більших обсягів навчальної інформації на ґрунті незмінності тривалості навчання та за умови дотримання відповідного рівня вимог до якості знань.

Побудова структурованої, інтегрованої дидактичної моделі інтеграції змісту навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів включає три взаємопов'язаних концепти, які сприяють реалізації головної ідеї – методологічний, теоретичний і технологічний.

На думку О. Малихіна *методологічний концепт* «включає фундаментальні філософські психолого-педагогічні ідеї, передусім, гносеологію, теорії діяльності, мотивації, а також відбиває взаємозв'язок і взаємодію різних підходів загальнонаукової й конкретно наукової методології до концептуалізації теоретичних і методологічних засад інтеграції змісту навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів» [3].

Нами були виявлені загальні ознаки, що дозволяють визначити загальний базис процесу інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладі – компетентнісний, системний та особистісно-орієнтований підходи.

Більшість учених (А.Алексюк, С.Архангельський, Н.Бібік, Я.Болубаш, О.Дубасенюк, В.Євдокимов, В.Кремень, О.Молибод, Н.Ничкало, В.Буряк, Н.Волкова, В.Гриньова, Н.Гузій, П.Гусак, В.Євдокимов, І.Зязюн, Л.Кондрашова, Н.Кузьміна, В.Лозова, В.Луговий, О.Ляшенко, О.Малихін, Л.Нечепоренко, А.Радченко, Л.Рибалко, В.Сластьонін, В.Чайка, В.Шахов, П.Щербань, В.Шпак) стверджують, що підхід є комплексним педагогічним засобом.

Нами підхід розуміється як орієнтація при здійсненні своїх дій, що спонукає до використання певної сукупності взаємопов'язаних закономірностей, принципів, ідей і способів діяльності у процесі інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів.

Професійно-педагогічна діяльність будується на основі декількох підходів. Разом вони складають стратегію педагогічної діяльності й обумовлюють вибір тактики дій у конкретній ситуації й в означений проміжок часу.

Протягом останніх років у системі вищої професійної освіти проводяться роботи з інтеграції навчально-методичного забезпечення та структурування компетентності моделі бакалавра й магістра. Ефективне управління підготовкою фахівців, бакалаврів, магістрів і створення компетентнісної моделі того, хто навчається включає в себе: 1) загальну й особистісну значимість знань, умінь, навичок, а також способів продуктивної навчальної діяльності; 2) виявлення пріоритетних професійних компетенцій, що є основою розвитку особистості; 3) формування професійних компетенцій як сукупності змістових орієнтацій, що базуються на національній і загальній культури; 4) створення комплексу психолого-педагогічних умов ефективного формування професійної компетентності у студентів; 5) формування мотивації студентів до майбутньої професійної діяльності; 6) створення сприятливого навчально-професійного середовища й позитивно емоційного ставлення до навчання у вищі; 7) створення системи комплексної оцінки якості знань, умінь, навичок і практичного використання їх у професійній діяльності [1].

Вибір у нашій роботі компетентнісного підходу обґрунтований такими чинниками: упровадження компетентнісного підходу в систему вищої освіти України відбувається одночасно з урахуванням вимог Болонського процесу й традицій національної системи освіти. Реформування системи проходить за двома основними напрямками: зміна структури циклів освіти і переорієнтація змісту вищої професійної освіти. Зміна структури циклів освіти відбувається з введенням дворівневої системи: бакалавріат-магістратура; зміна структури циклів і змісту освіти здійснюється за допомогою перепроєктування державних стандартів вищої професійної освіти.

Компетентнісний підхід дозволив нам визначити ключові компетенції майбутніх педагогів-гуманітаріїв і, виходячи із завдань дослідно-експериментальної роботи, сформулювати у студентів здатність використовувати весь набутий комплекс професійних

компетенцій у вирішенні професійних завдань [2; 5; 6].

Системний підхід широко застосовується у психолого-педагогічних дослідженнях, вивченні довільних об'єктів педагогічної дійсності, в організації і здійсненні навчально-виховного процесу, розробці структури та змісту освіти в установах різного типу й рівня, у професійній підготовці майбутніх фахівців, управлінні освітніми установами, у процесі вирішення педагогічних проблем.

Системний підхід дозволив розглянути інтеграцію змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів та її розвиток в умовах вищівської освіти як цілісність, яка обумовлена взаємовпливом всіх її компонентів, а також взаємодією з іншими системами навколишнього світу – освітнім простором вищого навчального закладу й соціумом.

Системний підхід обумовлює необхідність розгляду процесу інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів в системі розвитку загальної професійної та особистісної самосвідомості, що дає можливість, з одного боку, говорити про цілісність досліджуваного об'єкту, а з іншого – про взаємодію й динаміку зміни складових його компонентів. Суть системного підходу полягає в розгляді інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів як цілісної системи, що включає взаємопов'язані елементи (компоненти), що організовані у визначену структуру.

Таким чином, системний підхід у нашій роботі забезпечує комплексне вивчення проблеми інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів і дозволяє розглядати педагогічний процес як педагогічну систему.

Теоретичною основою сучасного освіти є особистісно-орієнтований підхід, який реалізується як науково обґрунтована стратегія, спрямована на забезпечення єдності загальнокультурного та професійного розвитку особистості з урахуванням тенденцій функціонування та розвитку суспільства. Провідними принципами реалізації особистісного підходу є принципи суб'єктності, активності, мотивації, відповідальності, свободи вибору, педагогічної підтримки та індивідуальний підхід.

Особистісно-орієнтований підхід, на наш погляд, дозволяє розглядати організацію навчально-виховного процесу відповідно до потреб, інтересів, схильностей і здібностей студентів, з урахуванням вимог соціуму до їх морального, інтелектуального та професійного рівня підготовки. Йдеться про підхід, який орієнтується не тільки на знання, уміння й навички, а головним чином на особистість і життєдіяльність того, хто навчається, тобто на його культуру, світогляд, інтереси, інтелект, відносини (до інших людей, до себе), емоції, здоров'я, спосіб життя та ін.

Крім того, особистісно-орієнтований підхід дозволяє змінити погляд викладача і студента на свою роль і позиції у процесі навчання й обрати такі методи й форми роботи, які здійснюють педагогічну підтримку кожного учня з урахуванням його індивідуального розвитку. Особистісно-орієнтований підхід у нашій роботі здійснюється через розкриття й розвиток індивідуальних проявів і професійно значущих якостей особистості студентів; сувору орієнтацію навчального матеріалу на вирішення завдань повноцінної професійної підготовки майбутніх педагогів; істотно змінюється позиція викладача (від транслятора знань до ролі організатора, консультанта, наставника), суть діяльності якого полягає в допомозі та педагогічній підтримці тих, хто навчається.

Опора на особистісно-діяльнісний підхід у процесі інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів забезпечує суб'єктну позицію студента в освітньому процесі, створює умови для самостійного визначення й усвідомлення мотивів, цілей, вибору засобів і умов своєї діяльності, рефлексії її результатів; перенесення навчальних і професійних проблем в життєво важливі проблеми студентів, які потребують актуалізації та перетворення їх цілісного суб'єктного досвіду.

Отже, розглянуті напрямки реалізації названих наукових підходів відповідають завданням організації підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності, не суперечать один одному, відповідають принципу додатковості. Ці методологічні підходи базисні, оскільки з цих підходів комбінуються інші відомі підходи (системно-діяльнісний, цілісний, синергетичний, інтеграційний, аксіологічний та ін.). Розгляд різних підходів до інтеграції змісту навчальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів надав можливість розглядати цей процес як механізм засвоєння знань і перетворення їх у професійно-орієнтовані дії, що дозволяють вирішувати професійні завдання майбутньої професійної діяльності.

Література:

1. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Высшее образование сегодня. 2003. – №5. – С. 37–39.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи // Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.
3. Малихін О.В. Теоретико-методологічні засади організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00. 09 «Теорія навчання». – Харків, 2009. – 40 с.
4. Малихін О. В. Психологічні основи організації самостійної навчальної діяльності студентів в умовах вищого педагогічного закладу освіти // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр. / за заг. ред. М. Б. Євтуха. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2006. – Вип. 31. – С. 104–111.
5. Пет'юк Л.В., Ніколаєнко В.В. Програма вступного випробування з іноземної мови (англійська, німецька, французька) за професійним спрямуванням для вступників до магістратури НПУ ім. М. П. Драгоманова: метод. вказівки для студентів, бакалаврів та викладачів ВНЗ / за ред. Гончарова В.І. – [2-ге вид., доп. і випр.], 2011. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 76 с.
6. Pet'ko Lyudmila. Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020 // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America, 2017. – P. 467–472.

Udovichenko H. M.

Ph .D., Associate Professor,

*Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky
(Ukraine, Kryvyi Rih)*

A GENERALIZED COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CONCEPT OF COMPETENCE: PSYCHOLOGICAL AND DIDACTIC ASPECT

Удовіченко Г. М.

к. пед. н., доцент

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (Україна, м. Кривий Ріг)*

УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНО-КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

The article deals with the analysis of scientists' approaches to the determination concepts of competence. The significance of competence approaches implementation into the theory and practice of modern educational process is pointed out, the necessity of forming competence is emphasized.

Key words: *competence approach, didactic competence, competency.*

У статті проаналізовано підходи вчених до визначення поняття компетентність. Підкреслюється важливість впровадження компетентнісного підходу в теорію та практику сучасної освіти, наголошується на потребі формування компетентності.

Ключові слова: *компетентнісний підхід, компетентність, компетенція, дидактична компетентність.*

Зазначимо, що у термін «компетентність» вкладається різний зміст. І не випадково, що в літературі поряд з цим терміном вживається суміжні з ним поняття: «професіоналізм», «кваліфікація», «професійна компетентність», «професійна майстерність», «педагогічна культура», «педагогічна освіченість» та інші, бо термін «компетентність» охоплює багато сторін особистості та професійної діяльності